

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte, mis käsitleb komisjoni teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Tulirelvad ja ELi sisejulgeolek: kodanike kaitse ja salakaubandusele lõpu tegemine”

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 87/05)

1. Sissejuhatus

1.1. Konsulteerimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

1. 21. oktoobril 2013 võttis komisjon vastu teatise nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Tulirelvad ja ELi sisejulgeolek: kodanike kaitse ja salakaubandusele lõpu tegemine” (edaspidi „teatis”) (1). Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et temaga kõnealuse teatise teemal enne selle vastuvõtmist konsulteeriti ning et talle anti võimalus esitada komisjonile mitteametlikke märkusi.

1.2. Teatise eesmärk ja reguleerimisala

2. Teatises on kehtestatud ELi strateegia võitluseks ebaseadusliku tulirelvakaubandusega. Selle tarvis on teatises kavandatud terviklik poliitika, mille raames keskendutakse neljale järgmisele prioriteedile:

— kaitsta seaduslikku tsiviiltulirelvaturgu;

— vähendada tulirelvade kurjategijate kättesse sattumist;

— avaldada suuremat survet kuritegelikule turule;

— täiustada luuretegevust.

3. Nende eesmärkide saavutamiseks on kavandatud järgmised eri ülesanded, millest mõni võib hõlmata isikuandmete töötlemist ja mõjutab seega isikute õigust andmekaitsele:

— ELi märgistusstandardi kehtestamine: osa tulirelvadele märgitavatest andmetest võivad olla isikuandmed;

— tulirelvavalude andmise eeskirjade lihtsustamine ning võimalus nõuda tulirelva seadusliku ostmise ja omamise eeltingimusena arstlikku kontrolli ja karistusregistri kontrolli. Arstliku kontrolliga kaasneb isikute terviseandmete töötlemine. Terviseandmed on direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 tähenduses tundlikud andmed, mis nõuavad erikaitset, (2) ja seepärast rakendatakse nende suhtes veelgi rangemaid andmekaitse- enõudeid. Karistusregistri kontrolliga kaasneb õigusrikkumiste, süüdimõistvate kohtuotsuste või turvameetmetega seotud andmete töötlemine ning juurdepääs karistusregistritele, mille tohib anda vaid ametivõimude kontrolli all (nagu on sätestatud direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõikes 5);

— vahendajate kohustuslik registreerimine ja nende tausta uurimine: uue andmebaasi loomisel, mille käigus töödeldakse vahendajate isikuandmeid, tuleb kinni pidada andmekaitse aluspõhimõtetest, muu hulgas peab olema põhjendatud selle loomise vajalikkus ja töötlemise proportsionaalsus ning sekkumine eraelu puutumatusse;

(1) COM (2013) 716 (final).

(2) Vt Euroopa Kohtu 8. aprilli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-62/90: komisjon vs. Saksamaa, punkt 23; Euroopa Kohtu 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-404/92: X vs. komisjon, punkt 17; Euroopa Inimõiguste Kohtu 17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas I vs. Soome (taotlus nr 20511/03), punkt 38, ning Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Armonas vs. Leedu (taotlus nr 36919/02), punkt 40.

- selliste tehniliste lahenduste uurimine, nagu biomeetrilised sensorid, kus tulirelvades säilitatakse isikuandmeid, et vältida relva kasutamist teiste isikute kui selle omaniku poolt. Biomeetriliste andmete töötlemise suhtes kohaldatakse rangeid andmekaitsemeetmeid ja turvanõudeid, mida selgitatakse käesolevas arvamuses;
 - piiriülese koostöö edendamine tulirelvade ebaseadusliku valduse ja ringluse tõkestamiseks, sealhulgas tulirelvadega seotud kuritegusid käsitleva teabe koordineeritud kogumise ja jagamise kaudu, millesse kaasatakse politsei, piirivalve ja toll. Juurdepääs politsei ja tolli andmebaasidele on rangelt reguleeritud, nagu tuletatakse meelde allpool;
 - kurjategijate kasutatavate tulirelvade jälgitavus, et teha kindlaks kurjategijad ja tulirelva omandajad. Selle meetme puhul – kui sellega kaasneb isikuandmete töötlemine – tuleb ette näha spetsiaalsed andmekaitsemeetmed;
 - täpsemate ja põhjalikumate andmete kogumine tulirelvadega seotud kuritegevuse kohta, kasutades ühiselt selliseid olemasolevaid IT-vahendeid nagu teise põlvkonna Schengeni infosüsteem, tolliinfosüsteem, Europoli teabejagamisvahendid ja Interpoli vahend iArms. Nagu eespool öeldud, kohaldatakse olemasolevale politsei- ja tolliandmebaasile juurdepääsul rangeid andmekaitse-eeskirju.
4. Seepärast tundub andmekaitse olevat üks peamisi käesoleva teatisega kaasnevaid põhiküsimusi.

1.3. Arvamuse eesmärk ja reguleerimisala

5. Võttes arvesse komisjoni kavatsust esitada 2015. aastal seadusandlikud ettepanekud, toob Euroopa andmekaitseinspektor käesolevas arvamuses esile ja seletab lahti teatise kavandatud meetmete andmekaitsealase mõju. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seeläbi kanda hoolt selle eest, et asjaomase valdkonna tulevastes seadusandlikes ettepanekutes võetaks andmekaitseaspekte nõuetekohaselt arvesse. Selleks tuletatakse meelde kohaldatavat ELi andmekaitse õigusraamistikku, viitab sellele, kui selle raamistiku arvessevõtmine on kõige asjakohasem, ning täpsustab meede meetme haaval nõuete järgimise tagajärgi.

4. Järeldused

52. Euroopa andmekaitseinspektorile valmistab heameelt teatise märgitu, et kavandatavate meetmete rakendamisel järgitakse täielikult õigust eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele. Andmekaitseinspektor rõhutab siiski, et isikuandmete töötlemist tuleks kaaluda seadusandliku protsessi varajases etapis ja eelistatavalt ka etapis, mil komisjon teatiseid vastu võtab. See aitaks tagada, et andmekaitseprobleemid tehakse kindlaks piisavalt varakult, nii et vastuvõetavad meetmed oleksid andmekaitsemeetmetega kooskõlas.

53. Euroopa andmekaitseinspektor soovib arutada tulirelvade puhul kavandatud meetmete asjakohaseid andmekaitseaspekte komisjoni korraldatava sidusrühmadega konsulteerimise käigus. Samuti soovib ta konsulteerida andmekaitseküsimustes Euroopa tulirelvade eksperdirühmaga.

54. Tulevastesse seadusandlikesse ettepanekutesse, mille komisjon esitab kõnealuse teatise täiendamiseks, soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada alati, kui nendega kaasneb isikuandmete töötlemine, selge viite kohaldatavatele ELi andmekaitsealastele õigusaktidele. Seda tuleks teha nende ettepanekute sisulises erisättes. Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõike 2 kohaselt tuleb ettepanekute puhul, millega kaasneb isikuandmete töötlemine, konsulteerida Euroopa andmekaitseinspektoriga.

55. Käesolevas arvamuses on Euroopa andmekaitseinspektor esile toonud andmekaitsemeetmed, mida kohaldatakse võitluses ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastu. Andmekaitseinspektor soovib võtta kõikides selle valdkonna tulevastes õigusaktides arvesse selliseid andmekaitsemeetmeid nagu vajalikkus, proportsionaalsus, otstarbe piiritlemine, võimalikult väheste andmete kogumise põhimõte, andmete eriliigid, andmete säilitamise tähtaeg, andmesubjekti õigused ja töötlemise turvalisus. Samuti soovib ta korraldada isikuandmete kaitse avaldatava mõju hindamise, mis aitab määrata kindlaks igasse ettepanekusse vajaduse korral lisatavad andmekaitsemeetmed.

56. Konkreetsemalt soovib Euroopa andmekaitseinspektor järgmist:

- a) täpsustada mis tahes tulevases seadusandlikus ettepanekus, milles käsitletakse ELi märgistusstandardi kehtestamist, kas sellega kaasneb isikuandmete töötlemine, ja kui see nii on, siis milliseid ja kelle isikuandmeid töödeldakse;
- b) hinnata tulirelvavahendite andmise puhul meditsiiniandmete ja etnilist kuuluvust käsitlevate andmete töötlemise ning karistusregistri kontrollimise vajalikkust ning järgida tingimusi, mille alusel neid andmete eriliike võib töödelda, nagu on sätestatud nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK artiklis 6 ja direktiivi 95/46/EÜ artiklis 8. Tulevane õigusakt peaks sisaldama konkreetseid kaitsemeetmeid: selles tuleks viidata

töötlemise otstarbele, loetleda täpselt andmeliigid, mida tohib töödelda, võimaldada juurdepääsu tundlikele andmetele vaid isikutele, kellel on vaja neid teada (nt tervishoiutöötajale, ametiasutuste volitatud töötajale), ja kohustusega hoida ametisaladust, kandes hoolt selle eest, et meditsiinilised / etnilised / süüteo toimepanekust tingitud põhjused loa andmisest keeldumiseks on selgelt sõnastatud, ning täpsustades andmesubjektide õiguste kasutamise üksikasju;

- c) veenduda enne meetme võtmist piisavalt vahendajate kohustusliku registreerimise ja nende tausta uurimise vajalikkuses ja proportsionaalsuses;
- d) esitada seoses biomeetriliste sensorite võimaliku kasutamisega nutirelvades asjaomases ettepanekus tõendid julgeolekuriskide kohta, mis õigustavad biomeetriliste andmete kasutamist. Ettepanekus tuleks märkida töödeldavate biomeetriliste andmete liigid, turvameetmed, mis reguleerivad juurdepääsu andmetele ja hoiavad ära andmetega manipuleerimise, ning biomeetriliste andmete ajakohastamise tingimused tulirelva omaniku vahetumise korral;
- e) lisada õiguskaitseametnikele ette nähtud juhiste ajakohastamisel neisse viide nõukogu raamotsuses 2008/977/JSK sätestatud eeskirjadele, eelkõige seoses konkreetsete andmeliikide töötlemisega. Samuti soovib andmekaitseinspektor hinnata tulirelva valdaja etnilise päritoluga seotud andmete töötlemise vajalikkust;
- f) kasutada piiriülese koostöö raames toimuva ELi ametiasutuste teabevahetuse puhul võimalikult palju olemasolevaid turvalisi kanaleid;
- g) määrata asjaomastes õigusaktides kindlaks, et ballistika ja relvatüüpide faktiliste andmete keskse veebivaramu loomise korral isikuandmeid ei töödelda;
- h) tagada seoses tulirelvi käsitlevate andmete kogumise kavaga, et riiklikesse registritesse, teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi ja vahendisse iArms lisatavad uued funktsioonid on kooskõlas olemasolevate eeskirjadega nende andmebaasidele juurdepääsemise kohta. Ükskõik milline kava laiendada juurdepääsu kõnealustele andmebaasidele ka teistele üksustele/kasutajatele peaks nõudma praeguse õigusliku aluse muutmist. Juurdepääs nende andmebaaside otsinguvahendile peaks olema vaid volitatud kasutajatel ning otsingutulemused peaksid olema vormis, mis annab vastuse kokkulangevuste esinemise või nende puudumise kohta.

Brüssel, 17. veebruar 2014

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI
